

جامعة المصطفى العالمية

مدرسه علمیه نرجس (عليها السلام) مشهد

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته تفسیر و علوم قرآن

عنوان

آسیب شناسی تربیت دینی در دوران معاصر و راه کارها

استاد راهنما:

سرکار خانم زهرا طهرانیان

استاد داور:

سرکار خانم پورحسینی

طلبه:

صامیه حسینی

۱۱۵۵۱۱۴

تابستان ۹۶

جامعة المصطفى العالمية

School of the Narjis Mashhad

Master's Thesis

Quranic Interpretation and Science

Title

Pathology of religious education in contemporary times and ways

Supervisor:

Ms. Zahra Tehraniyan

Master Referee:

Ms. Pourhosseini

Researcher :

Samaee Hosseini

1155114

Summer 96

بسم الله الرحمن الرحيم

مسئولیت نقل مطالب

مسئولیت مطالب این تحقیق به عهده نگارنده می باشد.

نقل مطالب از این اثر با رعایت امانت و هماهنگی مدرسه علمیه نرجس (ع) بلامانع است.

تقدیر:

حمد و سپاس خدا را که توفیق سیر در دریای پرمعارف خود را نصیبمان کرد و این نوشته، همه از توفیقات الهی است.

از مدیریت محترم مدرسه علمیه نرجس (علیها السلام) سرکار خانم شایسته خوی و استاد ارجمندم سرکار خانم طهرانیان که با راهنمایی های خویش مرا در این مسیر یاری کردند کمال تشکر را دارم و از خدای متعال توفیقات روزافزون ایشان را خواستارم و همچنین از زحمات بی دریغ، همسر عزیزم و کلیه عزیزانی که در این امر مرا یاری کرده اند. نهایت تشکر و قدردانی را به عمل می آورم.

تقدیم به:

شفیعه دو عالم حضرت زهرا (علیها السلام) و امام شهدا، امام حسین (علیه السلام) و شهدای انقلاب و اسلام و فرزندان بر حق ایشان بالخصوص باقیمانده از باغ ولایت و امامت، حضرت حجة ابن الحسن العسکری امام مهدی (روحی و ارواح العالمین لمقدمه الفداء) و نایب بر حق ایشان مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای (دام ظلّه العالی) و همچنین روح مطهر استاد عزیز و نمونه ی ما سرکار خانم طاهایی (رحمه الله علیها) ان شاء الله خداوند ما را مورد لطف خویش قرار دهد و با ایشان محشور بفرماید.

چکیده

مسأله تربیت دینی مورد توجه اکثر جوامع اسلامی است. بنابراین چگونگی رفتار و برخورد عوامل تربیتی و نوع آموزش و ویژگی هایی که هر یک از آنها دارد در تحقق یافتن، تربیت دینی یا تحقق نیافتن آن موثر است. آسیب شناسی تربیت دینی، تبیین دقیق تربیت دینی و شناسایی عوامل و موانع تاثیرگذار در تربیت است و از مهمترین مسائل مربوط به حوزه دین و تربیت می باشد.

شناخت عوامل و زمینه های آسیب زایی که سبب ناآشنایی به معارف دینی و عدم پای بندی و رغبت به دین و مظاهر آن و در نتیجه سستی در انجام وظایف دینی و اسلامی متربی می گردد، اهمیت پرداختن به این موضوع را دو چندان می کند؛ چرا که شناخت جنبه های منفی در فعل و انفعالات تربیتی، کم اهمیت تر از شناخت جنبه های مثبت نیست.

تربیت دینی فرزندان از جمله دغدغه های اصلی والدین مؤمن و معتقد در جامعه اسلامی به شمار می رود چرا که با رشد تعاملات بین جوامع امروزی با ظهور عصر ارتباطات و فناوری و بالارفتن سطح تکنولوژی در جوامع و با وجود مقولاتی مانند: اینترنت و تهاجم فرهنگی و امکان تاثیرپذیری از فرهنگ بیگانه به مساله ای جدی برای خانواده های دین دار تبدیل شده است.

در این پژوهش با محوریت آیات و روایات معصومین (علیهم السلام) به آسیب شناسی تربیت دینی در سه بخش: آسیب های فردی در تربیت دینی، آسیب های خانوادگی و برخی از آسیب های اجتماعی در تربیت دینی پرداخته شده و تلاش گردیده با ارائه راه کارهایی در هر زمینه به پویایی هرچه بیشتر این پژوهش پردازیم.

مقوله ی آسیب شناسی در حوزه آموزش و پرورش و رسانه و فضای مجازی در تربیت دینی از دیگر معضلات تربیتی و آسیب های اجتماعی است که به دلیل محدودیت تنها به این موارد اشاره شده و مختصراً در جامعه ی افغانستان مورد بررسی قرار گرفته است.

در این پژوهش اطلاعات با مراجعه به کتب مختلف جمع آوری و فیش برداری شده است و با توجه به ماهیت توصیفی و تا حدودی تحلیلی می باشد.

با جستجو در منابع موجود و مورد مشاهده، اکثریت از پراکندگی برخوردار بودند و جای کار بسیار دارند نوشتار حاصله کوششی در جهت جمع آوری و جمع بندی بخشی از تحقیقات پراکنده می باشد. در آخر باید اذعان داشت که؛

تربیت دینی ثمره جامعه ای دینی است، نتیجه پژوهش بیان گر آن است که آسیب شناسی در درجه ی اول باید در متولیان امر تعلیم و تربیت صورت بگیرد زیرا ایشان عهده دار امر تربیت متربیان هستند. پس بجاست که عوامل تربیت کننده با الهام از فرهنگ غنی اسلام و احکام و تعالیم آن و بالا بردن آگاهی های لازم و تصحیح روش های آموزشی خود به تربیت صحیح متربی پردازند. البته نباید از توان مندی متربی از جمله عقل و اراده غافل شد به هر حال سعادت و شقاوت آدمی به دست خود اوست و شرایط زمینه ساز هستند.

واژگان کلیدی: تربیت، دین، تربیت دینی، آسیب، آسیب شناسی، آسیب شناسی تربیت دینی،

رسانه، مربی و متربی

Abstract

The issue of religious Upbringing is of interest to most Islamic societies. Therefore, how to deal with the educational factors and the type of education and attributes that each of them has in the realization, religious education or realization of it is effective.

The pathology of religious education is a precise explanation of religious education and identifies the factors and obstacles that affect education, and is one of the most important issues in the field of religion and education.

Recognizing the factors and areas of harm that causes unfamiliarity with religious teachings and lack of tolerance and a keen interest in religion and its manifestations, and consequently lack of faith in the fulfillment of religious and Islamic duties, makes the importance of addressing this issue even more significant. Why that recognition of the negative aspects in educational interactions is not less important than the recognition of positive aspects.

The religious education of children is one of the main concerns of believing and believing parents in the Islamic society, because of the growing interactions between modern societies with the advent of the era of communication and technology and the rise of technology in societies, and with such issues as the Internet and cultural invasion and The possibility of influencing foreign culture has become a serious issue for religious families.

In this research, based on the verses and traditions of the infallibars (:), the pathology of religious education is divided into three sections: individual injuries in religious education, family injuries and some social harm in religious education, and tried to provide solutions in Each field will focus on the dynamism of this research.

The issue of pathology in the field of education and media and cyberspace in religious education is one of the other educational and social problems that has been mentioned only briefly and limited in the context of Afghanistan.

In this research, information is collected and indexed by referring to different books and is descriptive and partly analytical in nature.

By looking at the resources available and observable, most of them were scattered and have a lot of work. The resulting paper is an attempt to collect and summarize some of the scattered research.

Finally, it should be acknowledged that:

Religious education is the result of a religious community, the result of the research suggests that pathology should be primarily carried out by educators in that they are responsible for educating educators.

So, it is worthwhile to educate educators inspired by the rich culture of Islam and its teachings and teach them, and raise the awareness and correct the methods of education to correct education.

Of course, one should not overlook the power of the metribu, including wisdom and will.

However, the happiness and disgust of man is in his own hands, and the conditions are groundless.

Key words: education, religion, religious education, injury, pathology, pathology of religious education, media, coach and student

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه:.....
۳.....	تبیین و تعریف:.....
۴.....	ضرورت و اهمیت موضوع:.....
۵.....	فواید و اهداف:.....
۶.....	پیشینه موضوع:.....
۹.....	سوالات تحقیق:.....
۹.....	فرضیه تحقیق:.....
۹.....	روش تحقیق:.....
۱۰.....	محدودیت های تحقیق:.....
۱۱.....	فصل اول: تربیت از دیدگاه اسلام
۱۲.....	۱- مفهوم شناسی:.....
۲۳.....	۲- فلسفه تربیت دینی از دیدگاه اسلام:.....
۲۴.....	۲-۱ مبانی تربیت دینی از دیدگاه اسلام.....
۲۶.....	۲-۲ اصول تربیت دینی از دیدگاه اسلام:.....
۲۹.....	۲-۳ اهداف تربیت دینی از دیدگاه اسلام:.....
۳۳.....	۲-۴ ابعاد تربیت از دیدگاه اسلام:.....
۳۴.....	۲-۴-۱ بعد عقلانی:.....
۳۶.....	۲-۴-۲ بعد اخلاقی.....
۳۸.....	۲-۴-۳ بعد جسمانی:.....
۳۹.....	۲-۴-۴ بعد اجتماعی:.....
۴۱.....	۲-۴-۵ بعد عاطفی:.....
۴۲.....	۲-۴-۶ بعد جنسی:.....
۴۴.....	۲-۴-۷ بعد خانوادگی:.....
۴۵.....	۳- اهمیت و ضرورت تربیت دینی از دیدگاه اسلام:.....
۴۷.....	۳-۱ بهترین زمان آغاز تربیت دینی:.....
۵۴.....	۳-۲ نقش مربی در تربیت:.....
۵۵.....	۳-۳ صفات مربی شایسته:.....
۵۵.....	۳-۳-۱ دانایی (علیم، بصیر، خبیر).....
۵۶.....	۳-۳-۲ مهربانی (رحیم - رحمان - رؤف).....
۵۷.....	۳-۳-۳ مودت (ودود).....
۵۸.....	۳-۳-۴ حکمت (حکیم).....

۵۸.....	۵-۳-۳ بردباری (حلیم):
۵۹.....	۶-۳-۳ دقت (لطیف):
۵۹.....	۷-۳-۳ نوآوری (خلاق):
۶۰.....	۸-۳-۳ عزت و اقتدار:
۶۰.....	۹-۳-۳ پسندیده بودن (حمید):
۶۳.....	فصل دوم: آسیب های فردی در تربیت دینی.....
۶۴.....	۱- اهمیت آسیب شناسی تربیت دینی:
۶۶.....	۲- برخی نشانه های آسیب مندی تربیت دینی:
۶۹.....	۳- موانع تربیت دینی در دوران معاصر.....
۶۹.....	۳-۱- تولی و سیطره ناهلان بر فرایند تربیت دینی:
۷۰.....	۳-۲- بی توجهی به عنصر زمان:
۷۲.....	۳-۳- اکتفا به آموزش و عدم توجه به شور و حس مذهبی:
۷۳.....	۳-۴- سیاست زدگی و گرایش ها:
۷۴.....	۳-۵- تربیت سطحی و زودگذر:
۷۶.....	۳-۶- استفاده ابزاری از دین:
۷۸.....	۳-۷- اکراه و اجبار در تربیت دینی:
۸۲.....	۳-۸- تهاجم فرهنگی:
۸۴.....	۴- منشا آسیب های تربیت دینی در دوران معاصر:
۸۴.....	۴-۱- حصاربندی- حصارشکنی.....
۸۵.....	۴-۲- کمال گرایی غیر واقع- سهل انگاری.....
۸۶.....	۴-۳- گسست آفرینی- دنباله روی.....
۸۶.....	۴-۴- مریدپروری- تک روی.....
۸۷.....	۴-۵- ظاهرسازی- باطن گرایی.....
۸۸.....	۴-۶- رهبانیت- ابزار انگاری دین.....
۸۹.....	۴-۷- قشری گری- عقل گرایی.....
۸۹.....	۵- آسیب های درونی در تربیت دینی:
۹۰.....	۵-۱- وراثت:
۹۱.....	۵-۲- اراده فردی:
۹۳.....	۵-۳- صفات و ویژگی های ناشایست متری:
۹۳.....	۵-۳-۱- شرک خفی:
۹۴.....	۵-۳-۲- کبر و غرور.....
۹۶.....	۵-۳-۳- حب دنیا:
۹۷.....	۵-۳-۴- تعصب و تقلید کورکورانه:

فصل سوم: آسیب شناسی خانواده در تربیت دینی.....	۹۹
۱- اهمیت خانواده در امر تربیت دینی:.....	۱۰۰
۲- جنبه های مهم تربیتی خانواده:.....	۱۰۷
۲-۱- جنبه فردی:.....	۱۰۷
۲-۲- جنبه اجتماعی:.....	۱۰۸
۳- شیوه های تربیت در محیط خانواده:.....	۱۱۰
۳-۱- شیوه کلامی:.....	۱۱۰
۳-۲- شیوه نمادین (عملی):.....	۱۱۱
۴- موانع تربیت دینی در نهادهای خانواده:.....	۱۱۴
۴-۱- سهل انگاری و قصور والدین نسبت به وظایف خود و تربیت دینی والدین:.....	۱۱۴
۴-۲- عدم آگاهی خانواده ها از شیوه های مؤثر تربیت دینی فرزندان:.....	۱۱۸
۴-۳- عدم آشنایی خانواده ها با ویژگی های جسمی و نیازهای عاطفی فرزندان:.....	۱۲۰
۴-۴- اشتغال مادران:.....	۱۲۲
۴-۱- فاصله عاطفی از فرزندان:.....	۱۲۴
۴-۲- کاهش تابعیت پذیری فرزند از مادر:.....	۱۲۴
۴-۳- رفتارهای تربیتی خارج از حد تعادل:.....	۱۲۴
۴-۴- تضعیف جایگاه پدر:.....	۱۲۵
۵- کم رنگ شدن نقش الگویی مادر برای دختران:.....	۱۲۵
۴-۶- دو گانگی تربیت فرزندان:.....	۱۲۶
۴-۵- مشغله زیاد والدین:.....	۱۲۷
۶- راهبردهای تربیت صحیح فرزندان:.....	۱۲۸
فصل چهارم: آسیب های اجتماعی در تربیت دینی.....	۱۳۳
۱- نقش حکومت اسلامی در تربیت دینی:.....	۱۳۴
۲- جایگاه تربیت دینی در نظام آموزشی کشور:.....	۱۳۶
۳- وضعیت نظام آموزش و پرورش کشور در افغانستان:.....	۱۳۸
۴- آسیب های تربیت دینی در نظام آموزشی کشور:.....	۱۳۹
۴-۱- جدا کردن تعلیم از تربیت:.....	۱۳۹
۴-۲- تضاد ارزش ها بین خانواده و نظام آموزشی:.....	۱۴۰
۴-۳- عدم کادرسازی لازم برای تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش:.....	۱۴۱
۴-۴- تقبیح پرسشگری و رواج جمود گرایی:.....	۱۴۳
۴-۵- عدم دستیابی جوان به هویت دینی:.....	۱۴۴
۴-۶- مشتبه شدن تربیت دینی با آموزش دینی:.....	۱۴۵
۴-۷- تربیت دینی مبتنی بر الزام و اجبار:.....	۱۴۶

- ۵-۸- آسیب های مربوط به مربی آموزشی در تربیت دینی:..... ۱۴۷
- ۵-۱- عدم تربیت دینی صحیح شخص مربی:..... ۱۴۸
- ۵-۲- عدم آگاهی دقیق و صحیح مربی و بی توجهی به آموزه های دین:..... ۱۴۹
- ۵-۳- عدم تکریم شخصیت مربی:..... ۱۵۰
- ۵-۴- عدم مطابقت گفتار و کردار معلمان در محیط آموزشی:..... ۱۵۱
- ۵-۵- عدم وجود الگوهای شایسته در محیط آموزشی:..... ۱۵۲
- ۶- آسیب های مربوط به محتوی آموزشی در تربیت دینی:..... ۱۵۳
- ۶-۱- فقدان برنامه ریزان و کارشناسان با صلاحیت:..... ۱۵۴
- ۶-۲- عدم آشنایی برنامه ریزان و مولفان کتب دینی با دین پژوهی های معاصر:..... ۱۵۴
- ۶-۳- جذاب نبودن محتوای دروس دینی:..... ۱۵۴
- ۷- آسیب شناسی تربیت دینی از منظر روش یاددهی، یادگیری:..... ۱۵۶
- ۷-۱- استفاده از روش ها منفعلانه و سستی:..... ۱۵۶
- ۷-۲- استفاده از روش های تزریقی و تلقینی محض:..... ۱۵۷
- ۷-۳- کم رنگ شدن تشویق و تنبیه به عنوان یکی از روش های اسلامی:..... ۱۵۷
- ۸- آسیب های مربوط به ارزشیابی آموزشی در تربیت دینی:..... ۱۵۸
- ۹- تربیت دینی، نیازمند شیوه نوین آموزش است:..... ۱۵۹
- ۱۰- اهمیت تربیتی رسانه ها:..... ۱۶۹
- ۱۰-۱- تاثیر تربیتی رادیو و تلویزیون:..... ۱۷۱
- ۱۰-۳- تاثیر ماهواره و اینترنت در تربیت دینی:..... ۱۷۳
- ۱۰-۴- تاثیر تربیتی، مجلات، مطبوعات و روزنامه ها در تربیت دینی:..... ۱۷۳
- ۱۱- آسیب شناسی رسانه ها در تربیت دینی کشور افغانستان:..... ۱۷۴
- ۱۱-۱- وابستگی:..... ۱۷۵
- ۱۱-۲- ترویج بی بند و باری و انحراف قشر جوان:..... ۱۷۶
- ۱۱-۳- ترویج اسلام آمریکایی:..... ۱۷۸
- ۱۱-۴- پیدایش جاهلیت مدرن:..... ۱۷۹
- ۱۱-۵- فضای مجازی و چالش های تربیتی آن:..... ۱۸۰
- نتیجه:..... ۱۸۶
- پیشنهادهای:..... ۱۸۷
- الف) راه حل های آموزشی برای تربیت دینی:..... ۱۸۷
- ب) پیشنهادات خانوادگی برای تربیت دینی:..... ۱۸۹
- ج) پیشنهادات برای تربیت دینی در مدارس:..... ۱۹۰
- د) پیشنهادات مربوط به دولت مردان:..... ۱۹۰

فهرست منابع.....	۱۹۴
فهرست مقالات:.....	۱۹۹
فهرست سایت ها:.....	۲۰۴

مقدمه:

از آنجایی که برتری هر علمی از طریق اهمیت موضوع و غایت آن سنجیده می شود؛ می توان گفت از دیرباز اساس دغدغه ی فکری انسان، موضوع تعلیم و تربیت و روش های دستیابی به آن بوده و همواره در تمامی ادوار این امر توجه آدمی را به سوی خود معطوف نموده است. اهمیت موضوع تا به آن حد می باشد که پیامبران و اولیای آنان به عنوان هادیان جوامع، همواره سرچشمه سعادت و رستگاری بشر را در این عرصه جستجو کرده اند.

تربیت واقعی و همه جانبه انسان وقتی حاصل می گردد که آدمی مطابق دستورات دین در زندگی رفتار کند. نهاد خانواده به عنوان اولین کانونی که کودکان در آن پرورش می یابند، نقش اساسی در امر تربیت دینی دارد؛ از سوی دیگر، در عرصه اجتماعی کشور، نهادهای آموزشی از آنجایی که ارتباط نزدیک، زنده و متداوم و منظمی با مخاطبان خود دارند که سیل عظیمی از کودکان، نوجوانان و جوانان را در بر می گیرد؛ جایگاه مهمی در تعلیم و تربیت افراد دارند و در کنار آن سایر نهادهای دیگر اجتماعی همچون رسانه ها نیز مسئولیت اهتمام به امر تربیت دینی آحاد مردم را عهده دار می باشند. لازم به ذکر است که تعلیم و تربیت انسانها، کاملاً وابسته به نهادهای رسمی نیست.

یکی از مباحث مهم در تربیت انسان، موانع و آفات تربیت می باشد؛ زیرا تا موانع و آسیب های تربیت شناسایی نشود و برای رفع آنها اقداماتی صورت نگیرد، هرگونه تلاش و کوششی برای تربیت، رشد و شکوفایی استعدادهای انسان برای رسیدن به کمال بی نتیجه خواهد بود.

در این نوشتار، به آسیب شناسی تربیت دینی در دوران معاصر می پردازیم، زیرا انسان به دلیل بهره مندی از ابعاد مختلف زندگی، در تمام ابعاد وجودی و روحی خود به تربیت نیاز دارد.

بررسی موانع و آسیب های همه ی ابعاد از ظرفیت این نوشتار خارج است لذا در این پژوهش به بحث آسیب شناسی تربیت دینی می پردازیم.

آسیب های تربیت دینی را می توان به چند دسته تقسیم کرد: یک دسته از موانع و آسیب ها مربوط به خود مربی است، یعنی شخص بر اثر عوامل بیرونی، استعداد تربیت پذیری و رسیدن به کمال را از دست داده است. دسته دیگر از موانع و آسیب ها به متولیان و مربیان مربوط می شود، گاهی مانع نه به مربی ارتباط دارد و نه مربی، بلکه به جامعه و حکومت مربوط می باشد؛ یعنی فضای فرهنگی و جو حاکم بر جامعه ضد معنویت و اخلاق و به گونه ای باشد که اجازه ی تربیت صحیح را نمی دهد.

در چنین حکومتی تربیت معنوی دشوار خواهد بود؛ اما نباید از نقش اراده و عقل بشر غافل شد چرا که فرد می تواند در صورت عدم وجود امکانات تربیتی و مشکلات اجتماعی به جای دیگری مهاجرت نماید.

تحقیق حاضر، تلاشی است برای شناسایی فاکتورهای آسیب های تربیت دینی با چشم انداز گسترده در همه سنین و ارائه راه کارهای متعدد در اشاعه و تعمیق تربیت دینی، در مقابله با آسیب های مختلف برخی نهادها و حوزه های تربیتی که سلاح دین در این عرصه می تواند کارساز باشد. از آن جایی که پژوهشهای موجود جای کار بسیار دارد و اکثریت از پراکندگی برخوردار می باشد پژوهش حاصله تنها کوششی در حد بضاعت نگارنده می باشد که امید است راه گشا باشد.

پژوهش از چهار فصل تشکیل شده است.

فصل اول: کلیات و مفاهیم و شناخت اجمالی موضوع پرداخته شده است. بحث مفهوم شناسی فلسفه ی تربیت دینی و اهمیت و ضرورت تربیت دینی از دیدگاه اسلام.

فصل دوم: آسیب های فردی در تربیت دینی مورد بررسی قرار گرفته است که طی این فصل به اهمیت بحث آسیب شناسی، موانع تربیت دینی در دوران معاصر و منشاء آسیب های تربیت دینی پرداخته شده است.

فصل سوم: آسیب های خانوادگی در تربیت دینی مورد بررسی قرار گرفته است که طی این فصل اهمیت جایگاه خانواده، جنبه ها و شیوه های تربیتی خانواده، موانع تربیت دینی در نهاد خانواده و در پایان راهبردهای تربیتی ارائه شده است.

فصل چهارم: آسیب های اجتماعی در زمینه تربیت دینی مورد بررسی واقع شد که در طول این فصل به بررسی آسیب های تربیت دینی در نظام آموزش و پرورش و بحث آسیب های تربیتی رسانه و فضای مجازی پرداخته شد و در پایان ارائه پیشنهادات و نتیجه گیری صورت گرفته است.

و در آخر از روح بلند عالمه فاضله سرکار خانم طاهایی (اعلی الله مقامها) و از تمام کسانی که در انجام این تحقیق این حقیر را یاری رساندند سپاسگزارم.

تبیین و تعریف:

عنوان پژوهش آسیب شناسی تربیت دینی در دوران معاصر و ارائه راهکار می باشد. از آنجا که یک مربی دارای دوران های پرمخاطره و حساسی در زندگی خود می باشد لذا عدم درک و بی توجهی به اصول تربیت و واقعیات طبیعی او، چه بسا به جای تربیت، موجب گمراهی وی شود.

در این پژوهش سعی شده است که علاوه بر روشن کردن مفهوم تربیت دینی، عوامل تربیت، بررسی موانع و آسیب های تربیت دینی، به طور کلی به ارائه راهکاری که مربی، متولیان و مربیان بتوانند به اهداف تربیت دینی برسند پرداخته شود.

از آن جا که تربیت دینی در جامعه اسلامی، دارای جایگاه و اهمیت ویژه ای می باشد اگر متربیان به دریافت معارف دینی نایل آیند، دین برایشان لذت بخش خواهد بود و اگر به این خودآگاهی برسند، بدون تردید، دیگر شاهد ناهنجاری های اجتماعی، فرهنگی، روانی، سیاسی و اقتصادی نخواهیم بود. ضعف تربیت دینی بیش از آنکه نتیجه ماهیت پیچیده و دشوار دین و تربیت دینی باشد ناشی از عدم پژوهش و فهم دقیق و صحیح از دین، اصول و روشهای تربیت دینی می باشد. بدون شک آسیب های موجود در هر نهاد تربیتی به همراه تهدیدها و چالش های موجود در فضای مجازی و رسانه های مخرب بر تربیت دینی نسل معاصر تاثیر می گذارد. و تبیین آسیب ها و چالش های فراروی تربی، تبیین راهکارهای توسعه و تعمیق تربیت اسلامی از طریق بهره گیری از قرآن و روایات نیاز به پژوهشی دقیق دارد که این حقیر در حد بضاعت به آن پرداخته، امید است ره گشا باشد.

ضرورت و اهمیت موضوع:

یکی از معضلات اساسی بشر امروز، عدم تربیت دینی و ارائه برنامه تربیتی مناسب در جهت تحقق آن می باشد. منظور از این پژوهش، ارائه بینش و تعریفی مناسب از مفهوم تربیت و تربیت دینی و شناخت موانع موجود در این مسیر است.

به همان اندازه که برنامه ریزی برای تربیت دینی مهم است، بحث از آسیب شناسی نیز از اهمیت برخوردار است آسیب های تربیت دینی می تواند عوامل و منشأهای گوناگون داشته باشد.

توجه به موانع سرراه تربیت دینی مهم تلقی می شود چرا که با شناسایی موانع و ارائه راهکار، می توان به هدف که تربیت دینی می باشد رسید.

در اهمیت این پژوهش همین بس که مشخص می کند، تا عقل دستورات را درک و قلب نپذیرد نمی توان به تربیت دینی دست یافت، اجرای تربیت دینی باید فرایندی باشد نه موجی و مقطعی.

نادیده گرفتن قدرت شور مذهبی و امیال درونی و عوامل محیطی متربی در تربیت دینی، انبار کردن اطلاعات دینی است و این گنجینه از محفوظات دینی به معنای تربیت دینی نیست.

فواید و اهداف:

گرچه در بیشتر متون، راه های رسیدن به تربیت دینی طرح و بررسی شده است، اما ضروری است آسیب ها و موانع آن نیز شناسایی شوند، چرا که گاه حتی با انتخاب اهداف واقع بینانه و وجود شرایط و مهارت های لازم، وجود موانع سرآغاز پیامدهای منفی و ناخواسته ای گشته و این شکست های گاه جبران ناپذیر، زمینه را برای ابتلا به انواع بیماری های روحی و جسمی مهیا کند، که در نهایت سبب سلب آسایش و آرامش و دوری از مسیر حق و رشد و کمال می گردد. بنابراین شناسایی این موانع زمینه ی مناسبی برای از بین بردن آسیب های فردی و اجتماعی می باشد. قرآن و سیره نبوی (ﷺ) و ائمه (علیهم السلام) به عنوان منبع و حاملان وحی و آگاه به زوایا و ابعاد شخصیت انسان منبع بسیار غنی برای شناخت موانع هستند. این پژوهش با هدف شناسایی آسیب ها و ارائه راه کارهای قرآنی و روایی سعی دارد راه حرکت به سوی کمال را در عصر حاضر برای متربی هموار کند.

اهداف کلی:

- ۱- فلسفه ی تربیت دینی از دیدگاه اسلام مورد بررسی واقع شود.
- ۲- عوامل و موانع تربیت دینی در عصر حاضر شناسایی شود.
- ۳- آسیب های موجود در زمینه تربیت دینی از جهت فردی و خانوادگی شناسایی شود.
- ۴- آسیب های موجود در زمینه تربیت دینی در اجتماع بررسی شود.
- ۵- ارائه راه کارها و پیشنهادات ارزنده در زمینه رفع مشکلات تربیت دینی.